

فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه‌گذاری
سال ششم / شماره بیست‌ویکم / بهار ۱۳۹۶

طراحی و تبیین مدل قیمت‌گذاری داراییهای سرمایه‌ای روش چندنمایشی کسری با استفاده از گشتاور مرتبه بالا در بورس اوراق بهادار تهران

شاپور محمدی

دانشیار گروه مدیریت مالی دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، ایران.

احمد نبی‌زاده

استادیار گروه کسب و کار دانشکده مدیریت دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

Ahmadnabizade@gmail.com

رضا راعی

استاد گروه مدیریت مالی دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، تهران، ایران

حسن قالیباف اصل

دانشیار گروه مدیریت دانشکده مدیریت دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۹۵/۰۹/۰۹ تاریخ پذیرش: ۹۵/۱۰/۱۷

چکیده

این تحقیق به دنبال ارائه یک مدل مناسب قیمتگذاری و رفع بعضی از اشکالات رایج در مدل‌های قبلی می‌باشد. به همین دلیل در ابتدا ۸۲ شرکت نمونه تحقیق، به پرتفوی‌هایی براساس دو گشتاور مرتبه سوم و چهارم داده‌ها یعنی همچولگی و هم‌کشیدگی مرتب می‌شوند. سپس در هرکدام از پرتفوی‌ها سه مدل CAPM، فاما و فرنچ و کارهارت مورد آزمون قرار گرفتند. نتایج نشان داد که تخمین مدل‌ها براساس طبقه‌بندی همچولگی و هم‌کشیدگی باعث بهبود معنی‌داری مدل‌های فوق می‌شود اما عدم معنی‌داری عرض از مبدا مابه‌التفاوت دو پرتفوی اول و سوم نشان داد که صرف همچولگی و هم‌کشیدگی قیمتگذاری نمی‌شود که این ممکن بود به دلیل یکسان فرض کردن افق سرمایه‌گذاری افراد باشد به همین خاطر با کمک تجزیه و تحلیل موجک پرتفوی‌های سه گانه در دو سطح ۱) (۲ تا ۴ ماهه) و سطح ۲) (۴ تا ۸ ماهه) مورد بررسی قرار گرفت. نتایج به طور جالبی نشان از بهبود ضریب تعیین مدل‌ها داشت. از طرفی وجود حافظه بلندمدت در داده‌ها سبب می‌شود استفاده از آنها در تخمین با مشکل مواجه می‌سازد. برای رفع این مشکل از مدل‌های قیمتگذاری کسری استفاده کردیم. نتایج مدل‌های الگو برای پرتفوی‌های P1، P2 و P3 نشان داد که ضریب تعیین نسبت به زمانیکه از داده‌های معمولی استفاده می‌کنیم بهبود چشم‌گیری پیدا کرده است اما به غیر از CAPM برای P1 و P2 در سایر مدل‌ها صرف ریسک قیمتگذاری نشده است. مقایسه مدل‌های کسری با مدل‌های برآمده از تجزیه و تحلیل موجک نشان از برتری محسوس روش تجزیه و تحلیل موجک دارد.

واژه‌های کلیدی: گشتاورهای مرتبه بالا، تجزیه و تحلیل موجک، قیمتگذاری کسری، بورس اوراق بهادار تهران.

۱- مقدمه

یکی از دلایل نتایج ضعیف مدل‌های CAPM، سه عاملی فاما و فرنچ و چهار عاملی کارهارت نادیده گرفتن گشتاورهای مرتبه بالا همچون چولگی و کشیدگی است. ایده ترجیح این گشتاورها آسان است. سرمایه‌گذاران ریسک‌گریز چولگی مثبت را به چولگی منفی ترجیح می‌دهند زیرا با احتمال بیشتر، بازدهی سهام با چولگی مثبت بیشتر از میانگین خودش است. برای کشیدگی سرمایه‌گذاران ریسک‌گریز، کشیدگی کمتر را به کشیدگی بیشتر ترجیح می‌دهند تا بدین وسیله خود را از رخدادهای حدی (در ایران به دلیل وجود دامنه نوسان ممکن است که رخداد حدی وجود نداشته باشد و رابطه شاید برعکس شود) دور نگه دارند. بنابراین بازدهی رابطه منفی با چولگی و رابطه مثبت با کشیدگی دارد. در نظر گرفتن گشتاورهای مرتبه بالاتر در مدل‌های قیمت‌گذاری اهمیت زیادی دارد و باعث می‌شود که ضریب تعیین مدل بالا رود یعنی اینکه مدل قابل اتکاتر گردد. اما در نظر گرفتن گشتاورهای مرتبه بالاتر و طبقه‌بندی پرتفوی‌ها براساس آنها، منجر به ارائه بهترین مدل نمی‌شود. در مدل‌های CAPM و فاما و فرنچ و همچنین کارهارت، افق سرمایه‌گذاری همه سرمایه‌گذاران یکسان فرض می‌گردد که این فرض باعث می‌شود R^2 هرچند نسبت به حالت قبل بهتر گردد اما همچنان پایین باشد که پایین بودن آن می‌تواند به دلیل یکسان فرض نمودن افق سرمایه‌گذاری برای همه سرمایه‌گذاران باشد این در حالیست که سرمایه‌گذاران حقیقی و حقوقی به دلیل اهداف متفاوت، افق سرمایه‌گذاری متفاوتی هم دارند. برای رفع این مشکل از تجزیه و تحلیل موجک استفاده شده است جایکه داده‌های سریهای زمانی در مقیاسهای مختلف مورد تحلیل قرار می‌گیرند. از طرفی معمولاً داده‌های مالی دارای حافظه بلندمدت و ناماناستند که استفاده از داده‌های دارای حافظه بلندمدت و ناماناست، تخمین مدلها را با مشکل مواجه می‌کند و ممکن است نتایج غیرواقعی ارائه دهد که با استفاده از قیمت‌گذاری کسری این مشکل نیز برطرف می‌گردد. بنابراین در این تحقیق به دلیل اهمیت گشتاورهای مرتبه بالا در قیمت‌گذاری داراییها و باتوجه به اینکه تحقیقات انجام شده در این زمینه در کشورمان این نوع گشتاورها را در نظر نگرفته‌اند مورد بررسی قرار گرفته‌اند تا مدل مناسب در این زمینه ارائه شود سپس با تجزیه و تحلیل موجک افقهای سرمایه‌گذاری متفاوت مورد بررسی قرار گرفته‌اند و همچنین برای برطرف نمودن مشکل حافظه بلندمدت و داده‌های ناماناست از مدل قیمت‌گذاری کسری استفاده شده است. در نهایت سعی شده است با رفع این کمبودها مدلی ارائه شود که مورد استفاده محققان در زمینه‌های همچون تعیین نرخ تنزیل مناسب برای ارزیابی سهام و مباحث مربوط با مدیریت ریسک قرار گیرد.

۲- مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

۲-۱- مفاهیم گشتاورهای مرتبه بالاتر قیمت‌گذاری دارایی

مبحث اصلی در قیمت‌گذاری داراییهای سرمایه‌ای یافتن عامل تنزیل تصادفی^۱ (SDF)، یا M می‌باشد. به طور مشخص، فرض می‌گردد که SDF مثبت و در یک بازار کاراً منحصر به فرد و در رابطه زیر صدق نماید (هریسون و کریس، ۱۹۷۹):

$$P_t = E_t[M_{t+s}, X_{t+s}] \quad (1)$$

جاییکه P_t قیمت دارایی در زمان t و X_{t+s} عایدات دارایی در زمان $t+s$ می باشد. در یک چارچوب دو دوره ای فرض می گردد که $R_{t+1}^G = \frac{X_{t+1}}{P_t} = 1 + R_{t+1}$ بنا بر این رابطه (1) را می توان به شکل زیر نوشت:

$$E_t[M_{t+1}R_{t+1}^G] = 1 \quad (2)$$

از طرفی به آسانی می توان روابط زیر را استخراج کرد بطوریکه SDF، بازدهی دارایی ریسکی R_{t+1} و نیز نرخ بازدهی بدون ریسک R_t^f به هم مرتبط گردند (کوچرن، ۲۰۰۵):

$$1 = E_t(M_{t+1})(1 + R_t^f) \Rightarrow E_t(M_{t+1}) = \frac{1}{1 + R_t^f} \quad (3)$$

$$E_t(R_{t+1}^G) = \frac{1 - \text{cov}(M_{t+1}, R_{t+1}^G)}{E_t(R_{t+1}^G)} \quad (4)$$

با ترکیب معادلات (۳) و (۴) نتیجه اصلی مدل قیمتگذاری داراییها بدست می آید که بیان می کند بازدهی موردانتظار تابعی از کوواریانس SDF با بازدهی این دارایی ریسکی است:

$$E_t(R_{t+1}) - R_t^f = -(1 + R_t^f)\text{cov}(M_{t+1}, R_{t+1}) \quad (5)$$

هاروی و صدیق (۲۰۰۰) بیان کردند که یک انتخاب معمولی برای SDF، نرخ نهایی جاننشینی در تابع ثروت $U'(W_{t+1})/U'(W_t)$ می باشد که با بسط سری مرتبه اول تیلور $U'(W_{t+1})$ در پیرامون W_t ، CAPM استاندارد بدست می آید. آنها بیان کردند که معادله اصلی قیمتگذاری دارایی می توان به صورت زیر هم نوشت:

$$E_t(R_{t+1}) - R_t^f = -(1 + R_t^f)\bar{\text{cov}}(R_{m,t+1}, R_{t+1}) - (1 + R_t^f)\tilde{\text{cov}}(R_{m,t+1}^2, R_{t+1}) - (1 + R_t^f)\bar{\text{dcov}}(R_{m,t+1}^3, R_{t+1}) \quad (6)$$

این رابطه نشان می دهد که نه تنها کوواریانس بازدهی دارایی ریسکی با بازدهی بازار تعیین کننده صرف ریسک موردانتظار می باشد همانطور که CAPM استاندارد فرض می نماید بلکه این صرف ریسک همچنین به کوواریانس بین بازدهی دارایی با مربع و مکعب بازدهی بازار که همچولگی و هم کشیدگی نامیده می شوند بستگی دارد. در این زمینه کوستاکیس و همکاران (۲۰۱۲) به قیمتگذاری داراییهای سرمایه ای با در نظر گرفتن گشتاورهای مرتبه بالاتر در بورس سهام لندن پرداختند. آنها نشان دادند که در یک بازاری که مملو از سهامداران ریسک گریز و محتاط است، شرکتهایی که بازدهی آنها دارای چولگی منفی و یا کشیدگی مثبت است باید صرف ریسک بیشتری ارائه دهند. از طرفی اسمیت (۲۰۰۷) مفید بودن چولگی شرطی برای توزیع

بازدهی سهام را مورد بررسی قرار داد او به این نتیجه رسید که چولگی یک عامل مهم در توضیح بازدهی سهام است اما روابط موجود در طی زمان تغییر پیدا می‌نمایند.

۲-۲- تجزیه و تحلیل زمان مقیاس موجکی

تبدیل موجک یک نمایش زمان-مقیاسی است که تکامل زمانی یک سیگنال مشخص را بر مبنای مقیاس توصیف می‌نماید. در ریاضیات تبدیل موجک پیوسته و تبدیل موجک گسته موجود می‌باشند. تبدیل موجک پیوسته برای تبدیل یک تابع زمانی پیوسته به یک موجک مورد استفاده قرار می‌گیرد. یک تابع موجک پیوسته یک تابع پیوسته $x(t)$ در مقیاس $a \in \mathbb{R}$ و مقدار انتقال $b \in \mathbb{R}$ به شکل انتگرال زیر بیان می‌شود:

$$c(\text{scale, position}) = \int_{-\infty}^{+\infty} x_t \psi(\text{scale, position, } t) dt \quad (7)$$

ضرایب CWT تعداد زیادی از ضرایب موجک C هستند که تابعی از مقیاس^۱ و موقعیت^۱ هستند. به عبارت دیگر CWT یک تابع پیوسته

$$F(a, b) = \int x_t \psi\left(\frac{t-a}{b}\right) dt \quad (8)$$

$\psi(t)$ یک موجک پایه و $a, b \in \mathbb{R}$ متغیرهای پیوسته می‌باشند. جهت در نظر گرفتن نوسانات پایین و بالای یک سیگنال، تبدیل موجک از یک موجک پایه (موجک مادر) که کشیده (مقیاس) و شیفت (انتقال) پیدا کرده است استفاده می‌شود. مقیاس دهی یک موجک بطور ساده اشاره به کشیدن یا فشردن آن دارد که آنرا با عامل b نشان می‌دهند پس $\psi_b(t) = \psi(t/b)$. هرچه مقدار b کوچکتر باشد آنگاه موجک فشرده‌تر است. بنابراین در یک موجک فشرده، جزییات به سرعت تغییر می‌کنند. پس b کوچک یک نوسان فرکانس بالا و b بزرگ نوسان فرکانس پایین را جذب می‌نماید. شیفتینگ موجکها بطور ساده یعنی به جلو انداختن یا به تاخیر انداختن یک موجک است. بطور ساده به تاخیر انداختن یک موجک که با a نشان داده می‌شود خواهد بود با $\psi(t) = \psi(t-a)$. هر سری زمانی x_t می‌تواند تابع مقیاسها و موجکها همانند رابطه زیر نوشته شود:

$$f(t) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} s(k) \phi_k(t) + \sum_{j=0}^{\infty} \sum_{k=-\infty}^{\infty} d(j, k) \psi_{j,k}(t) \quad (9)$$

تقریب سری موجک متعامد تا مقیاس J برای یک سری زمانی x_t بصورت زیر بیان می‌شود:

$$x_t \approx \sum_k s_{j,k} \phi_{j,k}(k) + \sum_k d_{j,k} \psi_{j,k}(t) + \sum_k d_{j-1,k} \psi_{j-1,k}(t) + \dots + \sum_k d_{1,k} \psi_{1,k}(t) \quad (10)$$

از یک تا تعداد ضرایب در جزء مشخص شده می‌باشد. ضرایب $d_{j,k}$ ، $s_{j,k}$ و $d_{1,k}$ و $s_{1,k}$ ضرایب موجک می‌باشند. $s_{j,k}$ ضرایب هموارسازی هستند و روند را جذب می‌نمایند و $d_{j,k}$ ضرایب جزئیات هستند و نوسانات با فرکانس بالا را جذب می‌نمایند. با در نظر گرفتن این ضرایب یک تقریب سری موجک از سری‌های زمانی x_t برابر با حاصل یک سیگنال هموار $s_{j,k}$ و یک سیگنال $d_{j,k}$ می‌باشد. کاپویانکو (۲۰۰۴) روشهای موجک را برای تجزیه و تحلیل چندنمایی داده‌های شاخص سهام نیکی ژاپن با فرکانس بالا مورد استفاده قرار داد. گنجی و همکاران (۲۰۰۱) به بررسی خواص مقیاس در بین نرخهای ارز خارجی با استفاده از تجزیه و تحلیل موجک پرداختند. آنها هم از MODWT برای تجزیه واریانس فرآیند استفاده کردند و به این نتیجه رسیدند که نوسانات نرخهای ارز خارجی در مقیاسهای مختلف در افق زمانی متفاوت است. کیم و این (۲۰۰۷) با استفاده از تجزیه و تحلیل موجک به بررسی مدل فاما و فرنچ پرداختند تا ببینند که این مدل آیا در زمان مقیاسهای مختلف همچنان جواب می‌دهد. شیوه کار آنها بدین شکل بود که ابتدا CAPM را در حالت بدون موجک و سپس با تحلیل موجک انجام دادند و نتایج را با هم مقایسه کردند و سپس عوامل فاما و فرنچ را یکی یکی به مدل CAPM در دو حالت اضافه می‌کردند و مجدداً نتایج را با هم دیگر مقایسه می‌نمودند. در واقع مدل CAPM آنها اقدام به رگرسیون زیر برای مقیاس $\lambda_j = 2^{j-1}$ برای $j = 1, \dots, 5$ نمودند:

$$R_{it}(\lambda_j) - R_{ft}(\lambda_j) = \alpha(\lambda_j) + \beta_{MKT}(\lambda_j)MKT_t(\lambda_j) + \varepsilon_{i,t}(\lambda_j) \quad (11)$$

$R_{it}(\lambda_j)$ برابر بازدهی پرتفوی i در ماه t و در مقیاس λ_j ، $R_{ft}(\lambda_j)$ بازدهی دارایی بدون ریسک در ماه t و در مقیاس λ_j و $MKT_t(\lambda_j)$ بازدهی اضافی پرتفوی بازار در t و در مقیاس λ_j می‌باشد. بعد از بررسی نمونه و اندازه فیلتر، آنها از MODWT و فیلتر موجک دابیشز با طول $\mathcal{M}(8)$ استفاده نمودند درحالیکه تجزیه آنها تا مقیاس ۵ (برابر با ۳۲-۶۴ ماه) صورت گرفت. نتایج آنها نشان داد که R^2 با افزایش مقیاس بهبود می‌یابد. در تحلیل آنها مقیاسهای زمانی بدین شکل تعریف شده بودند: مقیاس ۱ دوره زمانی ۲ تا ۴ ماه، مقیاس ۲ دوره زمانی ۴ تا ۸ ماه، مقیاس ۳ دوره زمانی ۸ تا ۱۶ ماه، مقیاس ۴ دوره زمانی ۱۶ تا ۳۲ ماه و مقیاس ۵ دوره زمانی ۳۲ تا ۶۴ ماه. کیم و این به این نتیجه رسیدند که در مدل ۳ عاملی فاما و فرنچ ممکن است یک قیمتگذاری نادرست برای دوره زمانی کوتاه مدت اتفاق بیفتد. اگر قیمتگذاری نادرست، صحیح باشد انتظار می‌رود که در کوتاه مدت بارعاملی HML معنی‌دار باشد اما در بلندمدت بی‌معنی باشد. اما نتایج نشان داد که HML در همه افقهای زمانی معنی‌دار است. تریمخ و دیگران (۲۰۰۹) به آزمون مدل فاما و فرنچ در بازار سهام فرانسه به کمک تجزیه و تحلیل موجک پرداختند. نتایج آنها نشان می‌دهد که تجزیه و تحلیل چند نمایی، قدرت توضیحی مدل را به نحو قابل ملاحظه‌ای نسبت به مدل‌های تک مقیاسی بهبود داده است. نتایج نشان می‌دهد که R^2 در میان مدت و بلندمدت و مخصوصاً در دوره های ۱۲ ماهه به بالا بهبود یافته است. اسلامی بیدگلی و دیگران (۱۳۸۸) به بررسی امکان توصیف بهتر هم‌تغییری بازده سهام شرکتهای فعال در بورس تهران و هفت

بورس مهم دنیا به کمک رویکرد تبدیل موجک پرداختند. نتایج آنها نشان داد که بتاهای استخراج شده با استفاده از موجک نسبت به حالت بدون موجک دارای معنی‌داری بیشتری هستند و از طرفی کارایی انواع توابع موجک تفاوتی باهمدیگر ندارند و سطوح بالاتر که بیانگر مقیاسهای بالاتری می‌باشند دارای کارایی بیشتری می‌باشند. از طرفی کارایی کاربرد زمان مقیاسهای مختلف برای شاخص سهام کشورهای مختلف یکسان نیست.

۲-۳- مدل قیمتگذاری داراییهای سرمایه‌ای کسری

علاوه بر نقایصی که مدل‌های قیمتگذاری CAPM، فاما و فرنچ و کارهارت دارند و در بالا به آنها اشاره گردید مسئله دیگری نیز در تخمین ضرایب مدل ممکن است بوجود آید آنهم به دلیل این است که اکثر سری‌های زمانی نامانا هستند و اگر متغیرهای نامانا در رگرسیونها بکار گرفته شوند آنگاه نتایج بدست آمده قابل اتکا نخواهند بود. جهت رفع بیش تفاضل‌گیری، تفاضل‌گیری کسری پیشنهاد شده است در این حالت مرتبه تفاضل-گیری یک عدد صحیح نیست و آن یک عدد بین صفر و یک می‌باشد. تفاضل‌گیری کسری که توسط هیملتون (۱۹۹۴) و میلز (۱۹۹۹) پیشنهاد گردیده است به شکل زیر است (راعی و محمدی، ۲۰۰۸):

$$\Delta^d \equiv (1-B)^d = \sum_{j=0}^{\infty} \binom{d}{j} (-B)^j, d \in (-0.5, 0.5] \quad (12)$$

$$\Delta^d P_t = \sum_{j=0}^{\infty} \binom{d}{j} (-1)^j P_{t-j}, \quad (13)$$

که در آن P_t قیمت و B عملگر شیفت به عقب است. با تقسیم و ضرب عبارت سمت راست در P_t آنگاه معادله (۱۹-۱) بدست می‌آید:

$$\Delta^d P_t = P_t \sum_{j=0}^{\infty} \frac{1}{\prod_{i=0}^{\infty} (1+r_0) \dots (1+r_{j-1})(1+r_j)} \times \frac{\Gamma(-d+j)}{\Gamma(-d)\Gamma(j+1)} \quad (14)$$

همانطور که راعی و محمدی (۲۰۰۸) بیان کرده‌اند در CAPM نمی‌توان از تفاضل‌گیری کسری استفاده نمود زیرا تعریف CAPM بر مبنای بازدهی می‌باشد. جهت بدست آوردن بازدهی، باید به طور ضمنی عبارت زیر را بدست آورد:

$$r_t = \frac{\Delta P_t + D_t}{P_{t-1}} \quad (15)$$

آنها FCAPM را به شکل زیر پیشنهاد دادند که به جای عبارت بالا از عبارت زیر استفاده نمودند:

$$r_t^d = \frac{\Delta^d P_t + D_t}{P_{t-1}} \quad (16)$$

بنابراین در FCAPM به $r_{it}^d - r_f$ روی $r_{mt}^d - r_f$ رگرس زده می‌شود. بنابراین در تمامی معادلات ذکر شده در بالا از سری زمانی کسری استفاده می‌شود. معمولاً قدرت توضیحی مدل‌های قیمتگذاری همانند CAPM پایین است. قیمت‌های دارایی بیش تفاضل‌گیری شده R^2 کمتری نسبت به داده‌های جمعی مرتبه ۱ دارند. راعی و محمدی (۲۰۰۸) نشان دادند که CAPM کسری دارای R^2 بالاتری نسبت به CAPM سنتی است. آنها بیان کردند که بازدهی کسری دارای یک مفهوم سازگار با CAPM بلندمدت است.

۳- روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از آن نوع پژوهش‌های کاربردی و همبستگی رگرسیونی است. داده‌های این تحقیق بازدهی ماهانه سهام ۸۲ شرکت از ۳۱۵ شرکت فعال در بورس اوراق بهادار تهران بین سالهای ۹۲-۱۳۸۰ هستند که به کمک روش نمونه‌گیری قضاوتی انتخاب شده‌اند. داده‌های اولیه قیمت سهام تعدیل شده براساس سود تقسیمی و افزایش سرمایه‌ها است که از نرم‌افزار TSEClient2 استخراج شده‌اند که برای محاسبه بازدهی ماهانه از فرمول زیر استفاده شده است:

$$R_t = \ln\left(\frac{p_t}{p_{t-1}}\right)$$

در ابتدا باید مقدار همچولگی و هم‌کشیدگی هر کدام از سهام در ماه‌های مختلف سال محاسبه شود. برای تعیین درجه همچولگی و هم‌کشیدگی برای هر سهم i و در ماه t از رویکرد کوتاکیس و همکاران (۲۰۱۲) و هاروی و صدیق (۲۰۰۰) استفاده شده است. در ابتدا با استفاده از یک پنجره چرخان^{۱۳} از بازدهی اضافی ۱۲ ماه برای هر سهم i رگرسیون CAPM زیر را انجام می‌دهیم:

$$R_{it} - R_t^f = \alpha_i + \beta_{i,MKT}(R_{m,t} - R_t^f) + \varepsilon_{it}$$

R_{it} بازدهی ماهانه سهم i در ماه t ، $R_{m,t}^f$ بازدهی ماهانه اوراق مشارکت^{۱۴}، $R_{m,t}$ بازدهی ماهانه شاخص کل. از معادله رگرسیون بالا ε_{it} را استخراج می‌نماییم و با استفاده از آن در هر ماه، همچولگی^{۱۵} (CSK) و هم‌کشیدگی^{۱۶} (CKT) را با استفاده از روابط زیر بدست می‌آوریم:

$$CSK_i = \frac{E[\varepsilon_{i,t} \varepsilon_{m,t}^2]}{\sqrt{E[\varepsilon_{i,t}^2] E[\varepsilon_{m,t}^2]}}$$

$$CKT_i = \frac{E[\varepsilon_{i,t} \varepsilon_{m,t}^3]}{\sqrt{E[\varepsilon_{i,t}^2] E[\varepsilon_{m,t}^3]}}$$

در فرمول‌های بالا ε_{it} از معادله CAPM و ε_{mt} برابر با انحراف بازدهی اضافی بازار در ماه t از مقدار متوسط آن در طی دوره پنجره چرخان $t-12$ تا t بدست می‌آید. روش کار بدین صورت است که در هر ماه برای هر سهم

مقادیر CSK و CKT محاسبه می‌شود اولین ماه که برای آن مقادیر CSK و CKT حساب می‌شود فروردین ۱۳۸۱ است و در این ماه براساس مقادیر CSK و CKT سه پرتفوی تشکیل داده می‌شود و در پرتفوی اول P1 سهامی با پایین‌ترین چولگی و کشیدگی و در پرتفوی دوم سهام با چولگی و کشیدگی متوسط و در پرتفوی P3 سهامی با بالاترین چولگی و کشیدگی قرار داده می‌شود. این طبقه‌بندی برای هر ماه تکرار می‌شود بعد از اینکه ۱/۳ سهام در هر کدام از پرتفوی‌ها قرار گرفتند آنگاه در هر کدام از پرتفوی‌ها مدلهای سه گانه زیر تخمین زده می‌شوند:

مدل CAPM استاندارد: در این مدل آلفای جنسن تخمین زده می‌شود و شیب خط نشان دهنده رابطه مثبت بین بازدهی و بتا خواهد بود. یعنی سهام با بتای بیشتر دارای بازدهی موردانتظار بالاتر خواهند بود.

$$R_{it} - R_f = \alpha_i + \beta_{i,MKT}(R_{m,t} - R_t^f) + \varepsilon_{it}$$

مدل ۳ عاملی فاما و فرنچ: با تخمین این مدل آلفای F&F بدست می‌آید. در این مدل دو عامل ریسک دیگر به نامهای اثر اندازه و اثر دفتری به مدل قبلی اضافه شدند.

$$R_{it} - R_f = \alpha_i + \beta_{i,MKT}(R_{m,t} - R_t^f) + \beta_{i,SMB}SMB_t + \beta_{i,HML}HML_t + \varepsilon_{it}$$

برای محاسبه بازدهی براساس معیار SMB و HML پرتفوی‌های طبقه‌بندی شده قبلی را که به سه پرتفوی تقسیم شده بودند را دوباره براساس معیار HML به سه طبقه تقسیم می‌کنیم یعنی سهامی که براساس چولگی در پایین‌ترین پرتفوی قرار داشتند (مثلاً اگر ۱۲ سهم بودند) را براساس نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار به سه پرتفوی تقسیم می‌کنیم و در هر پرتفوی بنابراین چهار سهم قرار می‌گیرند و همین کار را برای سایر پرتفوی‌های چولگی و کشیدگی انجام می‌دهیم. برای اثر اندازه هم پرتفوی‌ها را به دو طبقه تقسیم می‌کنیم سپس بازدهی براساس معیارهای HML (متوسط بازدهی دو پرتفوی با نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار بالا (سهام ارزشی)) منهای متوسط بازدهی دو پرتفوی با نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار کمتر (سهام رشدی)) و SMB (متوسط بازدهی سه پرتفوی کوچک منهای متوسط بازدهی) بدست می‌آید.

مدل کارهارت: طبق یافته‌های کارهارت سهامی که در دوره گذشته عملکرد بهتری داشته‌اند (سهام برنده) تمایل به ادامه عملکرد در آینده دارند و برعکس. بنابراین بازدهی موردانتظار این سهام بالا است.

$$R_{it} - R_f = \alpha_i + \beta_{i,MKT}(R_{m,t} - R_t^f) + \beta_{i,SMB}SMB_t + \beta_{i,HML}HML_t + \beta_{i,WML}WML_t + \varepsilon_{it}$$

WML: اثر مومنوم: تفاوت بین متوسط بازدهی‌های سهام برنده با سهام بارنده در دوره گذشته از طرفی هنگام استفاده از تجزیه و تحلیل موجک، اگر سری زمانی r_{it} در یک مجموعه زمانهای از $t = 1, 2, \dots, T$ بصورت گسسته قابل مشاهده باشد برای مشخص نمودن جزئیات سری و قسمت هموار آن از تبدیل موجک گسسته (DWT) استفاده می‌نماییم. در این تحقیق رفتار سریهای زمانی در دو سطح ۱ و سطح ۲

با استفاده از توابع دابیشز و سیملت مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. همچنین یکی از دلایل پایین بودن ضریب معنی‌داری بسیاری از تخمین‌های سریهای زمانی وجود حافظه بلندمدت است. یکی از مدل‌های مناسب برای سری‌های زمانی با حافظه بلندمدت مدل خودرگرسیون میانگین متحرک انباشته کسری یا $ARFIMA(p, d, q)$ می‌باشد که پارامتر d عددی غیر صحیح هم می‌تواند انتخاب نماید. شکل کلی یک فرآیند با حافظه بلندمدت $ARFIMA(p, d, q)$ به صورت زیر است:

$$\Phi(L)(1-L)^d(y_t - \mu) = \theta(L)\varepsilon_t$$

برای تخمین نمای کسری از رویکرد GPH استفاده می‌نماییم. بعد از اینکه پارامتر کسری تخمین زده شد اقدام به محاسبه بازدهی‌های کسری را در همه مدل‌ها الگو هم برای بازدهی سهام و هم بازدهی بازار محاسبه می‌نماییم. بعد از محاسبه بازدهی برای متغیرهای بازدهی دارایی، بازدهی بازار، بازدهی اثر ارزش و اثر اندازه و اثر سهام برنده، دو سری تخمین را انجام می‌دهیم. در حالت اول سری‌های بازدهی کسری را بدست آورده و مدل‌های CAPM و F&F و کارهارت را انجام می‌دهیم و سپس همین سریهای بدست آمده را براساس تجزیه و تحلیل موجک و در مقیاسهای مختلف انجام می‌دهیم و نتایج را با مرحله قبل مقایسه می‌کنیم تا ببینیم آیا بدست آوردن شکل کسری سریهای زمانی R^2 مدل را بالا می‌برد یا خیر؟ در زیر CAPM استاندارد و CAPM کسری آورده شده‌اند:

$$r_t = \frac{\Delta P_t + D_t}{P_{t-1}}, \quad r_{it}^f = \frac{\Delta^d_i P_t + D_t^m}{P_{t-1}}, \quad r_{mt}^f = \frac{\Delta^d_i I_t + D_t^m}{I_{t-1}}$$

۴- فرضیات پژوهش

در این پژوهش ۳ فرضیه مطرح می‌شوند که به صورت زیر می‌باشند:

فرضیه اول: در نظر گرفتن گشتاورهای مرتبه بالاتر بر درجه هم‌متغیری بازدهی و ریسک تاثیرگذار است.

فرضیه دوم: رابطه بین بازدهی و ریسک تحت تاثیر زمان مقیاسهای متفاوت است.

فرضیه سوم: نتایج مدل قیمت‌گذاری کسری در مقایسه با مدل‌های قیمت‌گذاری معمولی متفاوت است.

۵- نتایج پژوهش

در این جدول (۱) مشاهده می‌شود که همچولگی پرتفوی $P3$ بطور معنی‌داری بیشتر از همچولگی پرتفوی PI است. مشاهده روند تغییرات بازدهی در جدول نشان می‌دهد که با افزایش مقدار همچولگی، متوسط بازدهی پرتفوی‌ها کم می‌شود بطوریکه بازدهی پرتفوی PI با مقدار متوسط همچولگی 0.417 ، برابر با 0.02 است درحالیکه متوسط بازدهی پرتفوی $P3$ با مقدار همچولگی 0.33 برابر با 0.05 است ولی آماره t نشان می‌دهد که باوجود تفاوت معنی‌دار در مقدار همچولگی، تفاوت معنی‌داری بین متوسط بازدهی این پرتفوی‌ها وجود ندارد.

جدول (۱). مشخصات پرتفوی‌های سه گانه براساس همچولگی

Wilcoxon/ Mann-Whitney	t-test	SKEWP1-SKEWP3	SKEWP3	SKEWP2	SKEWP1	
-	-۴۴.۵۵	-۰.۷۴۷	۰.۳۳۰	-۰.۰۶۲	-۰.۴۱۷	Mean SKEW
۱۴.۶۲۰	-	-۰.۷۱۲	۰.۲۸۸	-۰.۰۷۱	-۰.۴۲۹	Med-SKEW
-	-	-۰.۲۹۲	۰.۶۹۷	۰.۱۴۷	-۰.۱۴۶	Max- SKEW
-	-	-۱.۴۳۷	۰.۰۹۴	-۰.۲۷۸	-۰.۸۱۰	Min- SKEW
-	۰.۶۲	۰.۰۰۵	۰.۰۱۵	۰.۰۱۹	۰.۰۲۰	Mean return
۰.۴۹۶	-	۰.۰۰۵	۰.۰۰۶	۰.۰۰۷	۰.۰۰۶	Med- return
-	-	۰.۱۳۸	۰.۳۰۲	۰.۴۱۹	۰.۲۹۹	Max- return
-	-	-۰.۳۲۴	-۰.۱۵۱	-۰.۱۱۵	-۰.۱۳۶	Min- return

در جدول (۲) مقدار میانگین، میانه، ماکسیمم و مینم هم‌کشیدگی پرتفوی‌های سه‌گانه و متوسط بازدهی، میانه بازدهی و ماکسیمم و مینمم بازدهی هر کدام از پرتفوی‌ها مشخص است. میانگین هم‌کشیدگی پرتفوی P1 برابر با ۲,۶۱- و پرتفوی P2 برابر با ۰,۲۲۳- و پرتفوی P3 برابر با ۱,۹۲۴ است. آماره t نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین مقدار هم‌کشیدگی پرتفوی P1 و P3 وجود دارد اما بین میانگین بازدهی این دو پرتفوی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. از طرفی با افزایش مقدار هم‌کشیدگی، متوسط بازدهی پرتفوی‌ها کاهش پیدا می‌کند یعنی رابطه عکس بین مقدار هم‌کشیدگی و متوسط بازدهی پرتفوی‌ها وجود دارد. آماره ویلکاکسون/من-ویتنی برابری میانه هم‌کشیدگی بین پرتفوی‌های اول و سوم را نشان می‌دهد که میزان این آماره نشان می‌دهد که مقدار میانه این دو پرتفوی تفاوت معنی‌داری دارند اما بین میانه بازدهی آنها تفاوت معنی‌دار نیست.

جدول (۲). مشخصات پرتفوی‌های سه گانه براساس هم‌کشیدگی

Wilcoxon/ Mann-Whitney	t-test	kortP3-kortP1	kortP3	kortP2	kortP1	
-	-۴.۶۱۸	۴.۱۸۵	۱.۹۲۴	-۰.۲۲۳	-۲.۲۶۱	Mean kort
۱۴.۶۲۰	-	۱.۹۹۰	۰.۸۹۱	-۰.۰۸۷	-۱.۱۱۴	Med-kort
-	-	۴۰.۸۵۰	۱۵.۳۴۴	۴.۷۳۳	-۰.۲۵۷	Max-kort
-	-	۰.۷۴۰	۰.۲۳۰	-۱۰.۸۱۱	-۲۵.۵۱۲	Min-kort
-	۱.۰۴۵	-۰.۰۰۹	۰.۰۱۳	۰.۰۱۹	۰.۰۲۲	Mean return
۰.۸۰۴	-	-۰.۰۰۶	۰.۰۰۹	۰.۰۱۴	۰.۰۰۹	Med-return
-	-	۰.۱۷۰	۰.۳۰۹	۰.۳۷۹	۰.۳۳۰	Max-return
-	-	-۰.۲۰۸	-۰.۱۵۳	-۰.۱۳۰	-۰.۱۵۳	Min-return

۵-۱- عملکرد تعدیل شده براساس عوامل ریسک

۵-۱-۱- آزمون مدلها براساس معیار طبقه‌بندی همچولگی

در جدول (۳) نتایج آزمون مدلهای سه گانه مشخص است. عرض از مبدا مابه‌التفاوت پرتفوی اول و سوم ($P_1 - P_3$) در هیچکدام از مدلها معنی‌دار نیست اما مقدار آن در هر سه مدل مثبت است این بدان معنی است که گشتاور مرتبه سوم در مدلهای سه‌گانه قیمتگذاری نشده است ولی در عین حال برای سرمایه‌گذاران مهم است که سهام موجود در پرتفوی‌شان دارای چولگی مثبت باشد و برای سهام دارای مقدار چولگی منفی سیستماتیک صرف ریسک طلب می‌نمایند. از طرفی برای همه سه پرتفوی مشخص است که ضریب عامل بازار با افزایش مقدار همچولگی از پرتفوی اول به پرتفوی سوم، افزایش پیدا می‌کند همچنین ضریب تعیین مدل کارهارت نسبت به مدل سه عاملی فاما و فرنچ بیشتر و ضریب تعیین مدل ۳ عاملی هم از مدل CAPM بیشتر است.

جدول (۳): آزمون مدلها براساس معیار طبقه‌بندی همچولگی

		P1	P2	P3	p1-p3
CAPM	intercept	-۰/۰۱۳ (۰/۰۰۴)*	-۰/۰۱۲ (۰/۰۰۲۹)*	-۰/۰۰۷ (۰/۰۱۱)	-۰/۰۰۶ (۰/۰۲۱۱)
	$R_m - R_f$	-۰/۷۱۳ (۰/۰۰۰۶)*	۰/۷۲ (۰/۰۰۰۰)*	-۰/۸۵۰ (۰/۰۰۰۰)*	-۰/۰۱۴ (۰/۰۴۷)
	R^2	۰/۳۳	۰/۳۶	۰/۵۳۶	۰/۰۲
F&F	intercept	-۰/۰۱۷ (۰/۰۰۱۰)*	-۰/۰۱۳ (۰/۰۰۱)*	-۰/۰۰۹ (۰/۰۰۲۴)*	-۰/۰۰۵ (۰/۰۲۲۴)
	$R_m - R_f$	-۰/۷۲۴ (۰/۰۰۰۰)*	-۰/۷۷۸ (۰/۰۰۰۰)*	-۰/۸۵۷ (۰/۰۰۰۰)*	-۰/۰۱۵ (۰/۰۱۶۹)
	HML	-۰/۰۹۶ (۰/۰۱۳۲)	-۰/۰۳۴۹ (۰/۰۶۸۲)	-۰/۱۵۱ (۰/۰۰۱۶۳)*	-۰/۰۷۹ (۰/۰۰۷۸)
	SMB	-۰/۲۳۶ (۰/۰۰۰۴۸)*	-۰/۰۹۱ (۰/۰۱۹۹)	-۰/۰۰۲۲ (۰/۰۶۹۴)	-۰/۰۷۷ (۰/۰۰۳۲)*
	R^2	۰/۴۴۵	۰/۳۷۱	۰/۵۷	۰/۰۶۳
Carhart	intercept	-۰/۰۱۳ (۰/۰۰۱۸)*	-۰/۰۰۲ (۰/۰۶۸۱)	-۰/۰۰۱۶ (۰/۰۶۸۶)	-۰/۰۰۵ (۰/۰۲۴۵)
	$R_m - R_f$	-۰/۷۱۴ (۰/۰۰۰۰)*	-۰/۷۲۳ (۰/۰۰۰۰)*	-۰/۸۰۶ (۰/۰۰۰۰)*	-۰/۰۴۶ (۰/۰۵۶۶)
	HML	-۰/۱۱۶ (۰/۰۱۲۱)	-۰/۰۷۵۲ (۰/۰۳۹۴)	-۰/۱۵۳ (۰/۰۰۱۳)*	-۰/۰۸۹۴ (۰/۰۰۳۶۴)*
	SMB	-۰/۲۲۶ (۰/۰۰۰۶)*	-۰/۰۸۱۶ (۰/۰۳۶۸)	-۰/۰۰۱ (۰/۰۸۴۷)	-۰/۰۰۶ (۰/۰۰۷۱)
	WBL	-۰/۰۴۷ (۰/۰۴۶۷)	۰/۰۱۹۱۵ (۰/۰۰۳۴)	-۰/۰۹۵۶ (۰/۰۰۱۳)*	-۰/۱۵۰۶ (۰/۰۰۰۰)*
	R^2	۰/۴۴۸	۰/۴۳۵	۰/۵۹۲	۰/۱۶۹

۵-۱-۲- آزمون مدلها براساس معیار طبقه‌بندی هم‌کشیدگی

براساس آنچه در مبانی نظری و مروری بر ادبیات تحقیق بیان شده است اگر عرض از مابه‌التفاوت پرتفوی سوم و اول مثبت و معنی‌دار باشد آنگاه گشتاور مرتبه چهارم در مدل‌های الگو قیمت‌گذاری شده است. نتایج مدل‌های سه‌گانه در جدول (۴) نشان می‌دهد که گشتاور مرتبه چهارم در هیچ‌کدام از مدلها قیمت‌گذاری نشده است از طرفی برعکس تحقیقات خارجی این مابه‌التفاوت برای همه مدل‌های الگو منفی می‌باشد که بیانگر این موضوع است که سرمایه‌گذاران بورس تهران معیار هم‌کشیدگی بیشتر را به هم‌کشیدگی کمتر ترجیح می‌دهند و برای سهامی و یا پرتفوی‌هایی با هم‌کشیدگی کمتر، صرف ریسک بیشتری طلب می‌نمایند. ضریب تعیین مدل‌های الگو براساس معیار طبقه‌بندی هم‌کشیدگی همانند طبقه‌بندی هم‌چولگی با افزایش عوامل اضافی بالا می‌رود بطوریکه ضریب تعیین برای پرتفوی اول مدل CAPM برابر با ۴۰ درصد و برای مدل‌های فاما و فرنچ و مدل ۴ عملی کاره‌ارت به ترتیب برابر با ۴۲٫۵ درصد و ۴۴ درصد می‌باشد.

جدول (۴): آزمون مدلها براساس معیار طبقه‌بندی هم‌کشیدگی

	P1	P2	P3	p3-p1	
CAPM	intercept	۰/۰۱۵ (۰/۰۲۱۴)*	۰/۰۱۲ (۰/۰۱۰)*	۰/۰۰۶ (۰/۱۱۴)	-۰/۰۰۸ (۰/۰۰۵)*
	R _m -R _f	-۰/۷۸ (۰/۰۰۰)*	۰/۷۱۳ (۰/۰۰۰)*	-۰/۷۹۳ (۰/۰۰۰)*	-۰/۰۰۳ (۰/۶۶۹)
	R ²	-۰/۴۰	۰/۳۵۱	-۰/۵۰	-۰/۰۰۰۱۳
F&F	intercept	۰/۰۱۷ (۰/۰۲۰)*	-۰/۰۱۶ (۰/۰۰۸)*	-۰/۰۰۸۶ (۰/۰۳۷)*	-۰/۰۰۶ (۰/۲۰)
	R _m -R _f	-۰/۸۵ (۰/۰۰۰)*	-۰/۸۲ (۰/۰۰۰)*	-۰/۷۹۶۲ (۰/۰۰۰)*	-۰/۰۱۶۶ (۰/۸۲۶)
	HML	-۰/۰۱۵ (۰/۷۸۸)	۰/۱۰۱ (۰/۰۷۶)	۰/۰۹۹ (۰/۰۱۳)*	-۰/۰۲۷ (۰/۴۸۱)
	SMB	۰/۱۱۸ (۰/۲۳۷)	۰/۱۴۵ (۰/۱۲۳)	۰/۰۳۸ (۰/۵۸۳)	-۰/۰۶۷ (۰/۰۵۲)
	R ²	۰/۴۲۵	۰/۴۲۵	-۰/۵۲	-۰/۰۵
Carhart	intercept	۰/۰۱۰ (۰/۰۰۹)	۰/۰۰۶ (۰/۳۶۴)	۰/۰۱۰ (۰/۰۶۲)	-۰/۰۰۵ (۰/۱۸۱)
	R _m -R _f	-۰/۸۰۵ (۰/۰۰۰)*	-۰/۷۶۸ (۰/۰۰۰)*	-۰/۸۰۰ (۰/۰۰۰)*	-۰/۰۲۲ (۰/۷۶۴)
	HML	-۰/۰۴۱ (۰/۵۸۳)	۰/۰۸۵ (۰/۰۶۴)	۰/۰۹۲ (۰/۰۳۸)*	-۰/۰۲۲ (۰/۵۴۶)
	SMB	۰/۱۱۸ (۰/۲۰۹)	۰/۱۷۹ (۰/۰۰۱)*	۰/۰۳۹ (۰/۵۷۷)	-۰/۰۶۷ (۰/۱۵۶)
	WBL	۰/۱۰۱ (۰/۳۰۳)	-۰/۱۲۰۲ (۰/۰۰۸)*	-۰/۰۲۲ (۰/۶۵۹)	-۰/۰۱۵۳ (۰/۷۹۷)*
	R ²	-۰/۴۴	۰/۴۵۳	۰/۵۲۶	۰/۰۴

۵-۱-۳- عملکرد تعدیل شده براساس عوامل ریسک در زمان - مقیاسهای مختلف براساس همچولگی و هم کشیدگی (تحلیل موجک)

در جداول (۵) و (۶) به ترتیب عملکرد مدل‌های الگو در زمان- مقیاس مختلف براساس معیار طبقه بندی همچولگی و هم کشیدگی نشان داده شده‌اند. استفاده از داده‌های تک مقیاسی در جداول (۳) و (۴) نشان دادند که سرمایه‌گذاران چندان به گشتاورهای مرتبه بالا به عنوان یکی از عوامل مهم در مدل‌های قیمتگذاری توجه نمی‌کنند اما از آنجا که داده‌های مالی چندمقیاسی هستند استفاده از رویکرد موجک در مدل‌ها نتایج متفاوتی ارائه داد.

نتایج در جدول (۵) نشان می‌دهند که عرض از مبدا برای اغلب پرتفوی‌ها در مدل‌های سه‌گانه و همچنین عرض از مبدا مابه‌التفاوت پرتفوی سوم و پرتفوی اول منفی و برای مدل‌های *CAPM* و فاما و فرنچ معنی دار است. منفی و معنی دار بودن این عدد بیانگر این موضوع است که گشتاور سوم توسط سرمایه‌گذاران بورس تهران مورد توجه است از طرفی استفاده از نوع تابع موجک در مدل‌ها نتایجی متفاوت ارائه می‌دهد بطوریکه هنگام استفاده از مدل *CAPM* بهترین نتیجه را تابع سیملت ۸ در سطح ۲ ارائه می‌دهد ولی در مورد مدل قیمتگذاری فاما و فرنچ بهترین نتیجه را تابع موجک دابیشز ۴ سطح ۲ ارائه می‌دهد. البته از آنجا که عرض از مبدا مدل چهارعاملی با استفاده از دو تابع دابیشز (*db*) و سمیلت (*sym*) معنی دار نیست می‌توان گفت سرمایه‌گذاران با استفاده از تجزیه و تحلیل موجک و داده‌های زمان-مقیاس هم براساس مدل کارهارت به گشتاور سوم توجه نمی‌کنند. در جدول (۶) نتایج مدل‌های سه‌گانه براساس طبقه بندی هم کشیدگی زمانیکه فرض می‌شود داده‌های مالی چندمقیاسی هستند و بنابراین از رویکرد موجک برای تحلیل آنها در مقیاسهای مختلف استفاده می‌شود. همانطور که مشاهده می‌شود ضریب تعیین مدل *CAPM* هنگام استفاده از تابع دابیشز ۴ در سطح ۲ بهتر از سایر تابع سمیلت در دو سطح ۱ و ۲ و خود تابع دابیشز در سطح ۱ می‌باشد اما در مورد سه عاملی و چهارعاملی عرض از مبدا توابع موجک معنی دار نیست. بطور کلی بهترین مدل زمانیکه پرتفوی‌ها براساس معیار همچولگی طبقه بندی شده‌اند مدل فاما و فرنچ موجکی است جاییکه در آن از تابع موجک سمیلت (*sym8*) در سطح دو استفاده شده است و بهترین مدل براساس معیار طبقه بندی گشتاور چهارم یا هم کشیدگی، مدل *CAPM* براساس تابع موجکی دابیشز در سطح ۲ است. مشاهده جداول (۵) و (۶) نشان می‌دهد که با بالا رفتن مقیاس، عملکرد مدل‌ها بهتر می‌شود یعنی اینکه مدل‌های قیمتگذاری در افق زمانی بالاتر، عملکرد بهتری ارائه می‌دهند.

جدول (۵): عملکرد تعدیل شده براساس عوامل ریسک در زمان-مقیاسهای مختلف براساس همچولگی

	dbi-scale1					dbi-scale2					symb-scale1					symb-scale2				
	P1	P2	P3	p1-p3	R ²	P1	P2	P3	p1-p3	R ²	P1	P2	P3	p1-p3	R ²	P1	P2	P3	p1-p3	R ²
	Intercept ¹	0.133 [*]	0.133 [*]	0.107 [*]	0.106 [*]	0.133 [*]	0.133 [*]	0.133 [*]	0.106 [*]	0.106 [*]	0.133 [*]	0.133 [*]	0.133 [*]	0.106 [*]	0.106 [*]	0.133 [*]	0.133 [*]	0.133 [*]	0.106 [*]	0.106 [*]
R _m -R _f	0.1758	0.1744	0.1913 [*]	-0.1555	0.1758	0.1744	0.1913 [*]	-0.1555	0.1758	0.1744	0.1913 [*]	-0.1555	0.1758	0.1744	0.1913 [*]	-0.1555	0.1758	0.1744	0.1913 [*]	-0.1555
R ²	0.3555	0.349	0.5800	0.4244	0.3555	0.349	0.5800	0.4244	0.3555	0.349	0.5800	0.4244	0.3555	0.349	0.5800	0.4244	0.3555	0.349	0.5800	0.4244
Intercept ¹	0.118	0.1349	0.109	0.106	0.118	0.1349	0.109	0.106	0.118	0.1349	0.109	0.106	0.118	0.1349	0.109	0.106	0.118	0.1349	0.109	0.106
R _m -R _f	0.1752	0.1851	0.198	-0.13	0.1752	0.1851	0.198	-0.13	0.1752	0.1851	0.198	-0.13	0.1752	0.1851	0.198	-0.13	0.1752	0.1851	0.198	-0.13
R ²	0.1114	0.07	0.119	0.111	0.1114	0.07	0.119	0.111	0.1114	0.07	0.119	0.111	0.1114	0.07	0.119	0.111	0.1114	0.07	0.119	0.111
Intercept ¹	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349
R _m -R _f	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349
R ²	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349
Intercept ¹	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349
R _m -R _f	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349
R ²	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349
Intercept ¹	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349
R _m -R _f	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349
R ²	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349	0.1349

جدول (۶): عملکرد تعدیل شده براساس عوامل ریسک در زمان-مقیاسهای مختلف براساس هم‌کشیدگی

	dbf-scale1				dbf-scale2				symA-scale1				symA-scale2				
	P1	P2	P3	P3-P1	P1	P2	P3	P3-P1	P1	P2	P3	P3-P1	P1	P2	P3	P3-P1	
CAPM	intercept	۰/۰۱۳ [*]	۰/۰۱۳ [*]	۰/۰۰۶	-۰/۰۰۰۸۵	۰/۰۱۳۹	۰/۰۱۳ [*]	۰/۰۰۵	-۰/۰۰۰۸۳	۰/۰۱۳۹	۰/۰۱۳۳	۰/۰۰۶	-۰/۰۰۰۸۶	۰/۰۱۳۹	۰/۰۱۳۳	۰/۰۰۵	-۰/۰۰۰۸۳
	R _{RF}	۰/۸۴۶ [*]	۰/۷۳۷ [*]	۰/۸۳۱	-۰/۰۱۵	۰/۸۴۶ [*]	۰/۷۳۶ [*]	۰/۸۶۷ [*]	-۰/۰۰۰۹۹	۰/۸۳۹	۰/۷۶۱	۰/۸۰۱	-۰/۰۰۰۳۸	۰/۸۴۹	۰/۷۳۱	۰/۸۷۱	-۰/۰۰۰۳۸
	R	۰/۳۴ [*]	۰/۳۶ [*]	۰/۵۲ [*]	-۰/۰۰۳	۰/۳۷۳ [*]	۰/۳۵۵ [*]	۰/۵۸۷ [*]	-۰/۰۰۰۰۲	۰/۳۵۳ [*]	۰/۳۰۳ [*]	۰/۵۴۷ [*]	-۰/۰۰۰۲۶	۰/۳۷۲ [*]	۰/۳۷۵ [*]	۰/۵۴۳ [*]	-۰/۰۰۰۱۸
	intercept	۰/۰۱۷ [*]	۰/۰۱۸	۰/۰۰۰	-۰/۰۰۰۴۴	۰/۰۱۸	۰/۰۲۲ [*]	۰/۰۰۷۸	-۰/۰۰۰۱۶	۰/۰۱۷ [*]	۰/۰۱۸	۰/۰۰۶	-۰/۰۰۰۵۳	۰/۰۱۷ [*]	۰/۰۲۱	۰/۰۰۸۴ [*]	-۰/۰۰۰۱۴
F&F	R _{RF}	۰/۹۵۸	۰/۹۴ [*]	۰/۸۶ [*]	-۰/۰۰۰۵	۰/۹۵۸	۰/۹۷ [*]	۰/۸۹۶ [*]	-۰/۰۰۰۴۴	۰/۸۹۵	۱/۰۳۴	۰/۸۲۷ [*]	-۰/۰۰۰۳۹	۰/۹۷ [*]	۰/۹۶۶ [*]	۰/۸۵	-۰/۰۰۰۳۳
	HML	۰/۰۷۳ [*]	۰/۱۱۰	۰/۱۳۳ [*]	-۰/۰۰۰۵۶	۰/۰۳۴ [*]	۰/۰۳۷ [*]	۰/۰۱۱۷ [*]	-۰/۰۰۰۶۹	۰/۰۰۳	۰/۱۱	۰/۱۲۸	-۰/۰۰۰۳۹	۰/۰۳۳	۰/۱۳۷ [*]	۰/۱۳۷ [*]	-۰/۰۰۰۸۸
	SMB	۰/۳۴۵	۰/۳۹۶	۰/۰۸۴ [*]	-۰/۰۱۳۵	۰/۳۴۷	۰/۴۰۲ [*]	۰/۰۸۲ [*]	-۰/۰۰۰۵۳	۰/۳۳۲	۰/۳۳	۰/۰۸۹	-۰/۰۰۰۹۱	۰/۳۱۴	۰/۳۹۱	۰/۶۶	-۰/۰۰۰۵۲
	R	۰/۴۹۲ [*]	۰/۵۳۰ [*]	۰/۵۶	-۰/۰۰۰۷۵	۰/۵۱۴ [*]	۰/۶۱۲ [*]	۰/۶۱۲ [*]	-۰/۰۰۰۰۱	۰/۳۷۰ [*]	۰/۵۸۴ [*]	۰/۵۸۶ [*]	-۰/۰۰۰۵۵	۰/۵۰۳ [*]	۰/۶۳۲ [*]	۰/۶۲	-۰/۰۰۰۴۴
Carhart	intercept	۰/۰۰۱	۰/۰۰۷ [*]	۰/۰۱۶	-۰/۰۰۰۴۴	۰/۰۰۴	۰/۰۱۱	۰/۰۱۷ [*]	-۰/۰۰۰۱۸	۰/۰۰۴۳	۰/۰۰۵۶	۰/۰۱۴	-۰/۰۰۰۵۴	۰/۰۰۴	۰/۰۱۸۳ [*]	-۰/۰۰۰۱۹	
	R _{RF}	۰/۸۵۱	۰/۸۹۳ [*]	۰/۸۷۹	-۰/۰۰۰۱۸	۰/۸۳۳ [*]	۰/۹۱	۰/۹۳۵	-۰/۰۰۰۳۸	۰/۷۹۷ [*]	۰/۹۴۴ [*]	۰/۸۶۶ [*]	-۰/۰۰۰۴۹	۰/۸۲۸	۰/۹۲۱	۰/۹۳۳ [*]	-۰/۰۰۰۵۹
	HML	۰/۰۰۱	۰/۰۷۵	۰/۰۰	-۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۳	۰/۱۶۴ [*]	۰/۰۴۶ [*]	-۰/۰۰۰۰۷	۰/۰۶۵	۰/۰۶۳ [*]	۰/۰۰۵	-۰/۰۰۰۸۴	۰/۰۰۰۴۳	۰/۱۸۷ [*]	۰/۱۱۵	-۰/۰۰۰۹۱
	SMB	۰/۳۷۱	۰/۳۳۸	۰/۱۰۱	-۰/۰۱۲	۰/۳۴۲	۰/۴۴۲ [*]	۰/۰۰	-۰/۰۰۰۵۶	۰/۱۶۷ [*]	۰/۳۵۳ [*]	۰/۰۹۴ [*]	-۰/۰۰۰۹۲	۰/۳۰۰ [*]	۰/۴۱۳ [*]	۰/۰۷۸	-۰/۰۰۰۵۷
WBL	۰/۱۱۴	۰/۱۳۷	۰/۱۰۶	-۰/۰۰۰۶۶	۰/۲۹۹	۰/۱۳۵	۰/۱۳۱	-۰/۰۰۰۲۷	۰/۱۸۲	۰/۱۵۱	۰/۰۸۴ [*]	-۰/۰۰۰۴۵	۰/۲۷۳ [*]	۰/۰۸۶	-۰/۰۰۰۳۴	-۰/۰۰۰۵۶	
R	۰/۵۳۵ [*]	۰/۵۵	۰/۵۷۰ [*]	-۰/۰۰۰۷۸	۰/۵۱۹	۰/۶۳۰ [*]	۰/۶۳۳ [*]	-۰/۰۰۰۱۴	۰/۵۰۴	۰/۶۵۱	۰/۶۹۹	-۰/۰۰۰۵۸	۰/۵۵۳ [*]	۰/۶۳۹ [*]	۰/۶۴۳ [*]	-۰/۰۰۰۷۷	

۴-۱-۵- عملکرد مدل‌های قیمتگذاری کسری براساس گشتاور مرتبه بالا

در صورتیکه داده‌های مالی دارای حافظه بلندمدت باشند، نتایج تخمین مدل‌ها قابل اتکا نخواهد بود. در این تحقیق با استفاده از تخمین زنده GPH (گوییک، پورتر و هوداک، ۱۹۸۳) مشخص گردید که داده‌های تحقیق دارای حافظه بلندمدت هستند. یکی از روشهای ارائه مدل‌های قیمتگذاری بهتر برای داده‌های دارای حافظه بلندمدت علاوه بر موجک، روش قیمتگذاری کسری است. در جدول (۷) نتایج مدل‌های $F-CAPM$ ، $F-F&F$ و $F-Carhart$ برای پرتفوی‌های $P1$ ، $P2$ ، $P3$ و $PI-P3$ که براساس معیار هم‌چولگی طبقه‌بندی شده‌اند آورده شده است. عرض از مبدا در مدل $CAPM$ کسری برای پرتفوی‌های $P1$ و $P2$ و در مدل فاما و فرنچ کسری برای پرتفوی PI مثبت و معنی‌دار است اما برای مابه‌التفاوت پرتفوی‌ها یعنی $PI-P3$ عرض از مبدا و ضریب بتا معنی‌دار نمی‌باشند. بنابراین برای تک تک مدل‌های الگو، مدل‌های قیمتگذاری چندنمایی عملکرد بهتر از مدل‌های قیمتگذاری کسری و مدل‌های قیمتگذاری کسری عملکرد بهتر نسبت به مدل‌های عادی دارند. همانند نتایج طبقه‌بندی مدل‌ها براساس معیار هم‌چولگی، آزمون مدل‌های قیمتگذاری کسری براساس معیار هم‌کشیدگی نیز دارای بهتر از مدل‌های چندنمایی نیست. در جدول (۸) نتایج تخمین مدل‌های کسری براساس معیار طبقه‌بندی هم‌کشیدگی نشان داده شده است. ضریب عرض از مبدا پرتفوی $P3-PI$ برای مدل‌های $F-CAPM$ ، $F-F&F$ و $F-Carhart$ برابر با $-0,0079$ ، $-0,0065$ و $-0,006$ است بیانگر این موضوع است که پرتفوی‌های با معیار هم‌کشیدگی بالاتر بازدهی بالاتری ارائه نمی‌دهند که این عکس نتایج بدست آمده از بورس سایر کشورها می‌باشد. یکی از دلایل این تضاد به دلیل وجود حجم مبنا و درصد نوسان در بورس تهران است که اجازه بازدهی‌های عادی را نمی‌دهد.

۴-۱-۵- عملکرد مدل‌های قیمتگذاری کسری براساس گشتاور مرتبه بالا

در صورتیکه داده‌های مالی دارای حافظه بلندمدت باشند، نتایج تخمین مدل‌ها قابل اتکا نخواهد بود. در این تحقیق با استفاده از تخمین زنده GPH (گوییک، پورتر و هوداک، ۱۹۸۳) مشخص گردید که داده‌های تحقیق دارای حافظه بلندمدت هستند. یکی از روشهای ارائه مدل‌های قیمتگذاری بهتر برای داده‌های دارای حافظه بلندمدت علاوه بر موجک، روش قیمتگذاری کسری است. در جدول (۷) نتایج مدل‌های $F-CAPM$ ، $F-F&F$ و $F-Carhart$ برای پرتفوی‌های $P1$ ، $P2$ ، $P3$ و $PI-P3$ که براساس معیار هم‌چولگی طبقه‌بندی شده‌اند آورده شده است. عرض از مبدا در مدل $CAPM$ کسری برای پرتفوی‌های $P1$ و $P2$ و در مدل فاما و فرنچ کسری برای پرتفوی PI مثبت و معنی‌دار است اما برای مابه‌التفاوت پرتفوی‌ها یعنی $PI-P3$ عرض از مبدا و ضریب بتا معنی‌دار نمی‌باشند. بنابراین برای تک تک مدل‌های الگو، مدل‌های قیمتگذاری چندنمایی عملکرد بهتر از مدل‌های قیمتگذاری کسری و مدل‌های قیمتگذاری کسری عملکرد بهتر نسبت به مدل‌های عادی دارند. همانند نتایج طبقه‌بندی مدل‌ها براساس معیار هم‌چولگی، آزمون مدل‌های قیمتگذاری کسری براساس معیار هم‌کشیدگی نیز دارای بهتر از مدل‌های چندنمایی نیست. در جدول (۸) نتایج تخمین مدل‌های کسری براساس معیار طبقه‌بندی هم‌کشیدگی نشان داده شده است. ضریب عرض از مبدا پرتفوی $P3-PI$ برای مدل‌های

پرتفوی‌های $F-F&F$ ، $CAPM$ و $F-Carhart$ برابر با -0.0079 ، -0.0065 و -0.006 است بیانگر این موضوع است که سایر کشورها می‌باشد. یکی از دلایل این تضاد به دلیل وجود حجم مینا و درصد نوسان در بورس تهران است که اجازه بازدهی‌های حدی را نمی‌دهد.

فهرست منابع

- * اسلامی بیدگلی، غلامرضا و عبده تبریزی، حسین و محمدی، شاپور و شمس، شهاب الدین. (۱۳۸۸). بررسی زمان مقیاس مدل قیمتگذاری دارایی سرمایه ای از طریق تبدیل موجک. *بررسیهای حسابداری و حسابرسی*، ۳۵-۵۲.
- * محمدی، شاپور و چیت سازان، هستی. (۱۳۹۰). بررسی حافظه بلند مدت بورس اوراق بهادار تهران. *تحقیقات اقتصادی*. شماره ۹۷-۲۰۲-۲۲۱.
- * Capobianca, E. (2003). Empirical volatility analysis: Feature detection and signal extraction with function dictionaries. *Physica*, 495-518.
- * Cochrane, J. (2005). *asset pricing*. New jersey: Princeton University.
- * Daubechies, I. (1992). Ten lectures on wavelets. CBMS-NSF Regional Conference Series on Philadelphia, PA: Vol. 61, SIAM.
- * fama, E & french, k. (1992). The Cross-Section of Expected Stock Returns. *THE JOURNAL OF FINANCE*, XVII, No 2, 427-465.
- * Fama, E. and French, F. (1995). Size and Book-to-Market Factors in Earnings and Returns. *Journal of Finance*, 131-55.
- * Fama, E. and French, K. (1993). Common Risk Factors in the Returns on Stocks and Bonds. *Journal of Financial Economics*, 3-56.
- * Fama, E. and French, K. (1995). Size and Book-to-Market Factors in Earnings and Returns. *Journal of Finance*, 131-55.
- * Fama, E. and French, K. (1996). Multifactor Explanations of Asset Pricing Anomalies. *Journal of Finance*, 55-84.
- * Gencay, R & Selcuk, T & Whitcher, B. (2003). Systematic risk and timescales. *quantitive finance*, 108-116.
- * harrison, M. and Kreps, D. (1979). martingales and arbitrage in multiperiod security markets. *journal of economic theory*, 381-408.
- * Harvey, C. and Sedique. (2000). Conditional skewness in asset pricing tests. *Journal of*, 55, 1263-1295.
- * Kim, S. and In, F. (2006). The relationship between Fama-French three risk factors, industry portfolio returns, and industrial production. Retrieved from SSRN: <http://ssrn.com/>.
- * Kostakis, A., Muhammad, K. and Siganos, A. (journal banking and finance). Higher co-moments and asset pricing on London Stock Exchange. 2012, 913-922.
- * Lee, J. and Y. Hong. (2001). Testing for serial correlation of unknown form using wavelet methods. *Econometric Theory*, 386-423.
- * Raei, R and Mohammadi, Shapour. (2008). Fractional return and fractional CAPM. *Applied Financial Economics Letters*, 269-275.
- * Smith, D. (2007). Conditional skewness and asset pricing. *journal of empricial finance*, 91-119.

- * Trimech, A., Kortas, H., Benammou, S. and Benammou, S. (2009). Multiscale Fama-French model: application to the French market. *The Journal of Risk Finance*, 179-192.
- * Tsay, R. (2010). *Analysis of Financial Time Series*. Chicago: A JOHN WILEY & SONS, INC.